

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри, доцент

 Тетяна ПУШКАР
«__» __ 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. директора ІННБА, доц.

Олена БЕЗАЛТИЧНА
«__» __ 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. проректора з науково-педагогічної
та методичної роботи

Вячеслав СЕДОВ
«__» __ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**ОП 10 «ДРЕСУРА СОБАК ТА СПЕЦІАЛЬНЕ
СОБАКІВНИЦТВО»**

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

другий (магістерський)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

20 «Аграрні науки та продовольство»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

204 «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«Кінологія»

СТРУКТУРНИЙ

Навчально-науковий інститут біотехнологій
та аквакультури

ПІДРОЗДІЛ

ОДЕСА – 2025

Робоча програма з освітнього компонента «Дресура собак та спеціальне собаківництво» для здобувачів за освітньо-професійної програми «Кінологія» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробник програми: Світлана Косенко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва
Протокол № 13 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри технології виробництва
і переробки продукції тваринництва
к.с.-г.н., доц.

 Тетяна ПУШКАР

Гарант освітньої програми

Олена БЕЗАЛТИЧНА

© Світлана КОСЕНКО, ОДАУ, 2025 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри, доцент

_____ Тетяна ПУШКАР
«__» _____ 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Директор ННІБА, доц.

_____ Олена БЕЗАЛТИЧНА
«__» _____ 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. проректора з науково-педагогічної
та методичної роботи

_____ Вячеслав СЕДОВ
«__» _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОП 10 «ДРЕСУРА СОБАК ТА СПЕЦІАЛЬНЕ
СОБАКІВНИЦТВО»

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

другий (магістерський)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

20 «Аграрні науки та продовольство»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

**204 «Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва»**

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
СТРУКТУРНИЙ
ПІДРОЗДІЛ**

**«Кінологія»
Навчально-науковий інститут біотехнологій
та аквакультури**

ОДЕСА – 2025

Робоча програма з освітнього компонента **«Дресура собак та спеціальне собаківництво»** для здобувачів за освітньо-професійної програми «Кінологія» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробник програми: Світлана Косенко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва
Протокол № 13 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри технології виробництва
і переробки продукції тваринництва

к.с.-г.н., доц.

_____ Тетяна ПУШКАР

Гарант освітньої програми _____ Олена БЕЗАЛТИЧНА

© Світлана КОСЕНКО, ОДАУ, 2025 рік

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників		Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента		
Кількість кредитів: 3 (денна) – 2 курс 3 (заочна) – 1,2 курс		Галузь знань 20 «Аграрні науки та <u>продовольство</u>» Спеціальність 204 «Технологія <u>виробництва і переробки продукції тваринництва</u>» Освітня програма «Кінологія»	денна форма навчання	заочна форма навчання	
Модулів – 2			Обов'язкова		
Змістових модулів – 2			Рік підготовки:		
Індивідуальне науково-дослідне завдання - <i>реферат</i>			2-й	1-й	2-й
			Семестр		
			3-й	2-й	3-й
			Лекції		
Загальна кількість годин			16 год	2 год	4 год
			Лабораторні		
90 год 30 год - 1 к 60 год - 2 к			-	-	-
		Практичні, семінарські			
		14 год	-	6 год	
		Самостійна робота			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 6		60 год	28 год	50 год	
		Індивідуальні завдання:			
		Реферат			
		Вид контролю:			
		залік	залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60;

для заочної форми навчання - 4/26; 10/50

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

У наші дні, незважаючи на гігантський ріст та удосконалювання техніки, застосування службових собак для потреб народного господарства та для службових цілей не втратило свого значення. До підготовки собак по тому або іншому виду служби пред'являються усе більш високі вимоги. Щоб забезпечити різноманітні потреби оборони та народного господарства, потрібно багато сильних та витривалих собак службових порід. Але використовувати собаку для несення тієї або іншої служби можна тільки після відповідного загального та спеціального дресирування. При відпрацьовуванні прийомів загального дресирування дресирувальник отримує можливість вивчити індивідуальні особливості собаки, керувати його поведінкою, фізично розвивати й дисциплінувати тварину. Для подальшого спеціального дресирування більшість прийомів загального дресирування є допоміжними.

Освітній компонент *«Дреси́ра собак та спеці́альне собаківництво»* відноситься до складу обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Передумовами для вивчення освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти компетентності у сфері усіх технологічних процесів, пов'язаних із застосуванням знань з біологічних особливостей собак для вироблення у них необхідних навичок та підготовкою собак до спеціальних служб у державних органах та приватному секторі.

Мета освітнього компонента - вивчення здобувачами вищої освіти актуальних проблем та перспективних напрямків підготовки та використання собак різних порід, а також у придбанні теоретичних і практичних навичок дресирування службових собак для використання у спеціалізованих галузях.

Завдання освітнього компонента «Дреси́ра собак та спеці́альне собаківництво» – навчити здобувачів вищої освіти загальній теорії та певним методам дресирування і вироблення необхідних навичок у собак; показати значення факторів, що впливають на роботу собаки, а також вказати на можливі помилки дресирувальника, які негативно впливають на процес дресирування; розвинути у здобувачів вищої освіти техніку відпрацювання основних прийомів загального курсу дресирування, розкрити сучасну методику відпрацювання необхідних прийомів спеціального курсу дресирування для певного виду служби.

У результаті вивчення освітнього компонента *«Дреси́ра собак та спеці́альне собаківництво»* здобувач вищої освіти повинен

знати: теоретичні основи виховного та загального курсів дресирування собак, методологію створення та закріплення навичок у собак, порядок та організацію занять з дресири, правила застосування до собак індивідуальних методів дресирування, порядок дресирування собак для спеціальних служб, порядок підготовки собак для мисливства, правила тестування собак щодо придатності до дресирування та до певного виду використання.

вміти: самостійно готувати собак за програмою виховного та загального курсу дресирування, організовувати та проводити тренування собак, працювати в якості фігуранта, самостійно проводити тестування собак щодо придатності до дресирування, дресувати собак за спеціальними програмами, організовувати та проводити тренування собак, керувати собакою за допомогою технічних засобів, проводити оцінку ступеня підготовленості собаки.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення *освітнього компонента «Дресура собак та спеціальне собаківництво»* у здобувачів вищої освіти формуються:

Інтегральна компетентність (ІК):

Інтегральна компетентність (ІК) – здатність розв’язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 3. Здатність організовувати та контролювати виконання заходів спрямованих на покращення селекційно-племінної роботи у тваринництві.

ФК 8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

ФК 10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 13. Здатність організовувати та координувати заходи з підготовки собак для службового використання.

ФК 14. Здатність практично застосовувати базові знання з управління та організації діяльності кінологічних підрозділів державних та приватних структур з урахуванням особливостей використання робочих якостей собак.

Програмні результати вивчення освітнього компонента «Дресура собак та спеціальне собаківництво»:

ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН 5. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки

ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.

ПРН 13. Організовувати та координувати заходи з підготовки собак до службового використання.

ПРН 14. Організовувати та управляти діяльністю кінологічних підрозділів державних та приватних структур з урахуванням особливостей використання робочих якостей собак.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практичні	індивідуальні	самостійна робота		лекції	практичні	індивідуальні	самостійна робота
Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ І ТЕХНІКИ ДРЕСИРУВАННЯ СОБАК										
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики і техніки дресирування собак										
Тема 1. Вступ. Роль кінологічної служби у державному, приватному та соціальному секторі.	5	1			4	6				6
Тема 2. Поведінка собаки як складна рефлекторна діяльність. Реакції поведінки та типи вищої нервової діяльності собак	7	1	1		5	7	0,5	0,5		6
Тема 3. Подразники, їх роль у дресируванні собак. Методи дресирування та вироблення навичок	6	1	1		4	7	0,5	0,5		6

Тема 4. Індивідуальний підхід при дресируванні собак. Фактори, які впливають на роботу собаки. Небажані зв'язки та можливі помилки дресирувальника	7	1	1		5	6				6
Тема 5. Етологічні особливості собак та їх навчання. Види комунікації у собак.	6,5	1	0,5		5	7	0,5	0,5		6
Тема 6. Теоретичне обґрунтування методики і техніки дресирування собак.	5,5	1	0,5		4	7	0,5	0,5		6
Разом за змістовим модулем 1	37	6	4		27	40	2	2		36
Модуль 2. ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК										
Змістовий модуль 2. Технологія підготовки та використання службових собак										
Тема 1. Техніка відпрацювання основних прийомів загального курсу дресирування (ЗКД). Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД	8	1	2		5	8	1	1		6
Тема 2. Тестування та використання службових собак в відомчій воєнізованій охоронній службі	6	1	1		4	7	0,5	0,5		6
Тема 3. Методика і техніка підготовки собак до пошуку та виявлення наркотичних засобів (вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів)	9	2	2		5	7	0,5	0,5		6
Тема 4. Тактика використання собак у пошукових службах та у разі стихійного лиха	8	2	1		5	7	0,5	0,5		6
Тема 5. Тактика використання собак-поводирів сліпих людей	7	1	1		5	7	0,5	0,5		6
Тема 6. Підготовка та використання собак мисливських порід	6	1	1		4	7	0,5	0,5		6
Тема 7. Спортивне собаківництво.	9	2	2		5	7	0,5	0,5		6
Разом за змістовим модулем 2	53	10	10	-	33	50	4	4		42
УСЬОГО ГОДИН	90	16	14		60	90	6	6		78

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ І ТЕХНІКИ ДРЕСИРУВАННЯ СОБАК

Тема 1. Вступ. Роль кінологічної служби у державному, приватному та соціальному секторі. Основні етапи розвитку мистецтва дресирування собак. Роль та завдання кінологічної служби. Напрямки та перспективи використання собак у різних видах служб, народному господарстві та приватному секторі. Поняття про дресирування та його види. Класифікація та призначення службових порід собак. Основні критерії відбору собак для визначення їх призначення.

Тема 2. Поведінка собаки як складна рефлекторна діяльність. Реакції поведінки та типи вищої нервової діяльності собак. Поведінка собаки як складна рефлекторна діяльність. Рецептори та аналізатори собак. Поняття про рефлекс. Прості і складні безумовні рефлекси. Умовні рефлекси і схема їх утворення. Види умовних рефлексів. Реакції поведінки собак та їх класифікація. Типи вищої нервової діяльності собак, їх характеристика, індивідуальна різниця у формуванні умовних рефлексів. Методика проведення тестування собак з метою визначення типу типу ВНД. Порушення умовно-рефлекторної діяльності собак при дресируванні.

Тема 3. Подразники, їх роль у дресируванні собак. Методи дресирування та вироблення навичок. Роль подразників у дресируванні собак та їх класифікація. Порядок і особливості застосування подразників, які використовуються під час дресирування собак, їх характеристика, властивості та якості. Методика використання подразників під час дресирування собак. Основні методи дресирування собак: смакозаохочувальний, механічний, контрастний, наслідувальний, наштовхувальний. Навички, правила їх вироблення та послідовність формування. Система вправ та система поєднань. Режим роботи з собакою.

Тема 4. Індивідуальний підхід при дресируванні собак. Фактори, які впливають на роботу собаки. Небажані зв'язки та можливі помилки дресирувальника. Дресирування собак з різними типами вищої нервової діяльності (сангвініків, холериків, флегматиків, меланхоліків). Дресирування собак з різними переважаючими реакціями поведінки (пасивно-оборонної, активно-оборонної, харчової, орієнтовної, розшукової, прихильності до людини). Дресирування собак з урахуванням їх віку, статі, умов вирощування та ступеня підготовленості.

Тема 5. Етологічні особливості собак та їх навчання. Види комунікації у собак. Періоди соціалізації собак. Соціальна депривація. Статева ієрархія. Ігрова поведінка: соціальні ігри, ігри фізичного розвитку, навчальні та дослідницькі ігри. Псевдодіяльність та маніпуляційна активність. Територіальна, ольфакторна та маркувальна поведінка. Тергорова реакція. Види агресії. Патології соціальної поведінки. Соціальний інфантилізм. Демонстративні пози та їх значення. Акустична сигналізація собак. Сигнальна система собаки і людини. Тактильний контакт між тваринами та між твариною та людиною.

Тема 6. Теоретичне обґрунтування методики і техніки дресирування собак. Методика і техніка дресирування собак. Основні методичні і технічні правила дресирування. Схема підготовки фахівців та службових собак. Перелік прийомів підготовки собак загального та спеціального курсу дресирування.

Змістовий модуль 2. ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК

Тема 1. Техніка відпрацювання основних прийомів загального курсу дресирування (ЗКД). Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД. Методологія і вимоги до оволодіння навичками переходу у вільний стан, руху поруч з дресирувальником, апортування предметів, сидіння, лягання, стояння, подання голосу, переповзання, подолання перешкод, припинення небажаних дій, руху попереду дресирувальника, повернення на місце, спокійного відношення до пострілів та інших сильних звукових подразників, повороти в русі та на місці. Методи та техніка привчання собак до плавання, охорони речей, спокійної роботи в групі дресирувальників із собаками. Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД.

Тема 2. Тестування та використання службових собак в відомчій воєнізованій охоронній службі. Породи службових собак, що використовуються в відомчій воєнізованій охоронній службі. Використання кінологів та службових собак під час виявлення слідів порушників заборонених зон. Використання кінологів та службових собак у вартах з конвоювання. Обладнання постів вартових собак. Використання службових собак при патрулюванні та обходах території об'єктів, що охороняються.

Тема 3. Методика і техніка підготовки собак до пошуку та виявлення наркотичних засобів (вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів). Мета та мотивація собак до пошуку наркотичних засобів (зброї). Види мотивації собак та їх комбінування. Форми закріплення характерної поведінки собаки при виявленні наркотичних засобів (вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів). Методика і техніка дресирування.

Нормативи підготовленості дресирувальників і собак: техніка управління собакою під час пошуку наркотичних або вибухових речовин, обшуку транспорту, квартир та будівель, на відкритій місцевості.

Тема 4. Тактика використання собак у пошукових службах та у разі стихійного лиха. Відбір собак до пошуково-рятувальної служби (ПРС). Привчання до вибірки речі людини за її запахом. Пошук «постраждалого» та його речей. Подача голосу, розкопування «постраждалого» та його речей. Техніка управління собакою на руйновищах після землетрусів, у разі терористичних актів, під час пошукових експедицій, на гірських курортах та пляжах. Вимоги до інструктора та собаки ПРС.

Тема 5. Тактика використання собак-поводирів сліпих людей. Призначення собак-поводирів та спеціальне спорядження для їх використання. Вироблення основних навичок собак-поводирів: рух попереду сліпого за шляхом, вільним від перешкод, зміна темпу руху, рух сліпого за шляхом з наявністю поворотів і перешкод, водіння сліпого у населених пунктах та за певним визначеним маршрутом. Можливі помилки дресирувальника, критерії відбору та вимоги до собак-поводирів.

Тема 6. Підготовка та використання собак мисливських порід. Класифікація мисливських собак. Особливості загального дресирування мисливських собак. Первісна натаска лягавих. Притравка хортів. Притравка норних собак. Полювання з лайкою. Нагонка гончих собак. Правила проведення іспитів мисливських собак.

Тема 7. Спортивне собаківництво. Класифікація кінологічних видів спорту. Аджиліті (класифікація снарядів, відбір собак, техніка підготовки). Поняття про вейтпуллінг. Етапи проведення змагань з флайболу (фрісбі). Поняття про фрістайл з собакою. Їзда на собачих упряжках, скіджоринг, байкджоринг та канікрос. Історія обідієнс як виду спортивного собаківництва. Класи та програма курсу обідієнс, методи підготовки собак.

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

Денна форма навчання

№ з/п	Змістовий модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань
1	2
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи методики і техніки дресирування собак – 6 год	

1.1	<i>Вступ. Роль кінологічної служби у державному, приватному та соціальному секторі. (1 год)</i> 1. Роль та завдання кінологічної служби. 2. Напрямки та перспективи використання собак у різних видах служб, народному господарстві та приватному секторі. 3. Поняття про дресирування та його види. 4. Класифікація та призначення службових порід собак.
1.2	<i>Поведінка собаки як складна рефлексорна діяльність. Реакції поведінки та типи вищої нервової діяльності собак (1 год)</i> 1. Визначення поняття "поведінка" як рефлексорний акт. 2. Класифікація безумовних рефлексів. Інстинкти. 3. Фізіологічні властивості умовних рефлексів. Види гальмування умовних рефлексів. 4. Генетичні фактори поведінки. 5. Еволюція поведінки собак. 6. Реакції поведінки собак та їх класифікація 7. Типи вищої нервової діяльності собак 8. Порушення умовно-рефлексорної діяльності собак при дресируванні
1.3	<i>Подразники, їх роль у дресируванні собак. Методи дресирування та вироблення навичок (1 год)</i> 1. Роль подразників у дресируванні собак 2. Безумовні та умовні подразники 3. Методи дресирування собак 4. Навички та правила їх вироблення
1.4	<i>Індивідуальний підхід при дресируванні собак. Фактори, які впливають на роботу собаки. Небажані зв'язки та можливі помилки дресирувальника. (1 год)</i> 1. Індивідуальний підхід при дресируванні собак 2. Фактори, які впливають на роботу собаки. 3. Можливі помилки дресирувальника
1.5	<i>Етологічні особливості собак та їх навчання. Види комунікації у собак. (1 год)</i> 1. Статева ієрархія 2. Ігрова поведінка 3. Дослідницька поведінка 4. Ольфакторна поведінка 5. Маркувальна поведінка 6. Агресивна поведінка 7. Особливості демонстративної поведінки собак 8. Причини та наслідки собачих бійок. Шляхи їх запобігання. 9. Звукова комунікація між собакою і людиною. 10. Класифікація звуків, якими володіє собака та їх значення.
1.6	<i>Теоретичне обґрунтування методики і техніки дресирування собак (1 год)</i>

	1. Основні методи навчання дресирувальників та інструкторів службових собак. 2. Загальні положення методики дресирування. 3. Загальні положення техніки дресирування
Змістовий модуль 2. Технологія підготовки та використання службових собак – 10 год	
2.1	<i>Техніка відпрацювання основних прийомів загального курсу дресирування (ЗКД). Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД. (1 год)</i> 1. Привчання собаки сидати, лягати, стояти 2. Привчання собаки до переповзання 3. Привчання до піднесення предметів (апортування) 4. Припинення небажаних дій собаки 5. Привчання собаки до повернення на місце 6. Привчання собаки до подання голосу 7. Привчання собаки до руху вперед 8. Привчання собаки до подолання перешкод 9. Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД
2.2	<i>Тестування та використання службових собак в відомчій воєнізованій охоронній службі. (1 год)</i> 1. Основні завдання підрозділу службового собаківництва 2. Правила застосування службових собак 3. Обладнання постів вартових собак 4. Розміщення та інвентар команди службового собаківництва 5. Утримання та догляд за службовими собаками 6. Використання службових собак при патрулюванні та обходах території об'єктів, що охороняються
2.3	<i>Методика і техніка підготовки собак до пошуку та виявлення наркотичних засобів (вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів). (2 год)</i> 1. Мета та мотивація собак до пошуку наркотичних засобів (зброї) 2. Види мотивації собак та їх комбінування 3. Форми закріплення характерної поведінки собаки при виявленні наркотичних засобів (вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів) 4. Методика і техніка дресирування 5. Нормативи підготовленості дресирувальників і собак
2.4	<i>Тактика використання собак у пошукових службах та у разі стихійного лиха. (2 год)</i> 1. Відбір собак до пошуково-рятувальної служби (ПРС) 2. Вибірка речі людини за її запахом 3. Пошук «постраждалого» та його речей 4. Подача голосу, розкопування «постраждалого» та його речей 5. Заклучний етап дресирування та вимоги до собак ПРС
2.5	<i>Тактика використання собак-поводирів сліпих людей (1 год)</i> 1. Призначення собак-поводирів та спеціальне спорядження для їх

	використання 2. Рух попереду сліпого за шляхом, вільним від перешкод. Зміна темпу руху 3. Рух сліпого за шляхом з наявністю поворотів і перешкод 4. Водіння сліпого у населених пунктах та за певним визначеним маршрутом 5. Можливі помилки дресирувальника 6. Вимоги до собак-поводирів
2.6	<i>Підготовка та використання собак мисливських порід (1 год)</i> 1. Класифікація мисливських собак 2. Загальне дресирування мисливських собак 3. Первісна натаска лягавих 4. Притравка хортів 5. Притравка норних собак 6. Полювання з лайкою 7. Нагонка гончих собак
2.7	<i>Спортивне собаківництво (2 год)</i> 1. Класифікація змагань собак. 2. Спортивне дресирування собак. 3. Службово-прикладні змагання. 4. Кінологічний спорт. 5. Їздовий спорт.

Заочна форма навчання

№ з/п	Змістовий модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань
1	2
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи методики і техніки дресирування собак – 2 год	
1.1	<i>Вступ. Роль кінологічної служби у державному, приватному та соціальному секторі. (0,5 год)</i> 1. Роль та завдання кінологічної служби. 2. Напрямки та перспективи використання собак у різних видах служб, народному господарстві та приватному секторі. 3. Поняття про дресирування та його види. 4. Класифікація та призначення службових порід собак.
1.2	<i>Поведінка собаки як складна рефлексорна діяльність. Реакції поведінки та типи вищої нервової діяльності собак (0,5 год)</i> 1. Визначення поняття "поведінка" як рефлексорний акт. 2. Класифікація безумовних рефлексів. Інстинкти. 3. Фізіологічні властивості умовних рефлексів. Види гальмування умовних рефлексів. 4. Генетичні фактори поведінки.

	5. Еволюція поведінки собак. 6. Реакції поведінки собак та їх класифікація 7. Типи вищої нервової діяльності собак 8. Порухення умовно-рефлекторної діяльності собак при дресируванні
1.3	<i>Подразники, їх роль у дресируванні собак. Методи дресирування та вироблення навичок (0,5 год)</i> 1. Роль подразників у дресируванні собак 2. Безумовні та умовні подразники 3. Методи дресирування собак 4. Навички та правила їх вироблення
1.4	<i>Індивідуальний підхід при дресируванні собак. Фактори, які впливають на роботу собаки. Небажані зв'язки та можливі помилки дресирувальника. (0,5 год)</i> 1. Індивідуальний підхід при дресируванні собак 2. Фактори, які впливають на роботу собаки. 3. Можливі помилки дресирувальника
Змістовий модуль 2. Технологія підготовки та використання службових собак – 2 год	
2.1	<i>Техніка відпрацювання основних прийомів загального курсу дресирування (ЗКД). Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД. (0,5 год)</i> 1. Привчання собаки сидати, лягати, стояти 2. Привчання собаки до переповзання 3. Привчання до піднесення предметів (апортування) 4. Припинення небажаних дій собаки 5. Привчання собаки до повернення на місце 6. Привчання собаки до подання голосу 7. Привчання собаки до руху вперед 8. Привчання собаки до подолання перешкод 9. Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД
2.2	<i>Тестування та використання службових собак в відомчій воєнізованій охоронній службі. (0,5 год)</i> 1. Основні завдання підрозділу службового собаківництва 2. Правила застосування службових собак 3. Обладнання постів вартових собак 4. Розміщення та інвентар команди службового собаківництва 5. Утримання та догляд за службовими собаками 6. Використання службових собак при патрулюванні та обходах території об'єктів, що охороняються
2.3	<i>Методика і техніка підготовки собак до пошуку та виявлення наркотичних засобів (вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів). (0,5 год)</i> 1. Мета та мотивація собак до пошуку наркотичних засобів (зброї) 2. Види мотивації собак та їх комбінування 3. Форми закріплення характерної поведінки собаки при виявленні

	наркотичних засобів (вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів) 4. Методика і техніка дресирування 5. Нормативи підготовленості дресирувальників і собак
2.4	Тактика використання собак у пошукових службах та у разі стихійного лиха. (0,5 год) 1. Відбір собак до пошуково-рятувальної служби (ПРС) 2. Вибірка речі людини за її запахом 3. Пошук «постраждалого» та його речей 4. Подача голосу, розкопування «постраждалого» та його речей 5. Заклучний етап дресирування та вимоги до собак ПРС

5.3. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість год		
		денна	заочна	
		2-й	1-й	2-й
1	Поняття про виховання собак. Місце собаки у людському суспільстві. Соціалізація цуценяти.	1	-	0,5
2	Методи та прийоми дресирування собак	1	-	0,5
3	Основні реакції поведінки та методика визначення переважаючих реакцій поведінки у собак	1	-	0,5
4	Індивідуальний підхід при дресируванні собак	0,5	-	0,5
5	Помилки та небажані зв'язки при дресируванні собак	0,5	-	0,5
6	Порушення умовно-рефлекторної діяльності у собак	0,5	-	0,5
7	Модульна контрольна робота №1	2	-	-
8	Мета та завдання базової слухняності. Міжнародні та національні програми.(ВН-VT,ВН-UA).	0,5	-	-
9	Методика відпрацювання підготовчих навичок ЗКД	1	-	0,5
10	Технологія відбору собак для використання у певних видах служб	0,5	-	0,5
11	Техніка розвитку у собаки прагнення до здобичі, захисної реакції та злості	0,5	-	0,5
12	Вітчизняні принципи підготовки військових собак	1	-	0,5
13	Методика підготовки собак за комплексом охоронно-захисних програм «ВІДСІЧ»	1	-	0,5
14	Тактика привчання собаки до вибірки речей, обшуку місцевості та приміщень	1	0,5	0,5
15	Модульна контрольна робота №2	2	-	-
Разом		14	-	6

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість год		
		денна	заочна	
		4-й	4-й	5-й
1	Тема 1. <i>Роль кінологічної служби у державному, приватному та соціальному секторі.</i> 1. Історичні передумови виникнення службового собаківництва 2. Світові тенденції розвитку службового собаківництва в аграрному секторі 3. Інноваційні напрями використання собак 4. Переваги і недоліки використання службових собак у державному секторі			
2	Тема 2. <i>Поведінка собаки як складна рефлекторна діяльність. Реакції поведінки та типи вищої нервової діяльності собак</i> 1. Безумовні та умовні рефлекси 2. Реакції поведінки собак та їх класифікація 3. Типи вищої нервової діяльності собак 4. Порушення умовно-рефлекторної діяльності собак при дресируванні			
3	Тема 3. <i>Подразники, їх роль у дресируванні собак. Методи дресирування та вироблення навичок</i> 1. Поняття про умовні та безумовні подразники 2. Зовнішні та внутрішні подразники 3. Звукові, зорові, нюхові, смакові та дотикові подразники 4. Механічні, електричні, харчові подразники			
4	Тема 4. <i>Індивідуальний підхід при дресируванні собак. Фактори, які впливають на роботу собаки. Небажані зв'язки та можливі помилки дресирувальника.</i> 1. Дресирування собак з різними типами вищої нервової діяльності 2. Дресирування собак з переважаючими реакціями поведінки 3. Дресирування собак з урахуванням їх віку, статі, умов вирощування та ступеня			

	підготовленості 4. Помилки загального та спеціального характеру			
5	Тема 5. <i>Етологічні особливості собак та їх навчання. Види комунікації у собак.</i> 1. Ігрова поведінка 2. Дослідницька поведінка 3. Ольфакторна поведінка 4. Маркувальна поведінка 5. Види агресії та причини її виникнення 6. Статева ієрархія 7. Способи комунікації у собак			
6	Тема 6. <i>Теоретичне обґрунтування методики і техніки дресирування собак</i> 1. Методика дресирування собак 2. Техніка дресирування собак 3. Основні методичні і технічні правила дресирування			
Усього по 1-му змістовому модулю				
7	Тема 7. <i>Техніка відпрацювання основних прийомів загального курсу дресирування (ЗКД). Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД</i> 1. Відпрацювання підготовчих прийомів загального курсу дресирування 2. Відпрацювання основних прийомів загального курсу дресирування 3. Техніка подолання перешкод та додаткові прийоми загального курсу дресирування 4. Вимоги до дресирувальників та собак, які пройшли ЗКД			
8	Тема 8. <i>Тестування та використання службових собак в відомчій воєнізованій охоронній службі.</i> 1. Організація розведення, догляду, підготовки та використання собак для охорони об'єктів і території обслуговування 2. Правила застосування службових собак 3. Класифікація постів для вартових собак та їх обладнання 4. Напрями використання службових собак у відомчій воєнізованій охоронній службі.			
9	Тема 9. <i>Методика і техніка підготовки собак до пошуку та виявлення наркотичних засобів</i>			

	(вибухових речовин, стрілецької зброї та боєприпасів). 1. Мотивація собак до пошуку наркотичних засобів (зброї), її види та поєднання 2. Способи закріплення сигнальної поведінки собаки при виявленні шуканого запаху 4. Етапи підготовки собак-детекторів 5. Нормативи підготовленості дресирувальників і собак			
10	Тема 10. <i>Тактика використання собак у пошукових службах та у разі стихійного лиха</i> 1. Технологія відбору собак для пошуково-рятувальної служби 2. Етапи підготовки собак пошуково-рятувальної служби 3. Пошук людини у природному середовищі 4. Пошук людини у техногенному завалі 5. Вимоги до собак пошуково-рятувальної служби			
11	Тема 11. <i>Тактика використання собак-поводирів сліпих людей</i> 1. Технологія відбору собак-поводирів 2. Привчання до руху попереду сліпого за шляхом, вільним від перешкод та зміни темпу руху 3. Привчання до руху за шляхом з наявністю поворотів і перешкод. 4. Привчання до руху у населених пунктах та за певним визначеним маршрутом 5. Можливі помилки дресирувальника та вимоги до собак-поводирів			
12	Тема 12. <i>Підготовка та використання собак мисливських порід</i> 1. Класифікація мисливських порід собак 2. Етапи дресирування мисливських собак 3. Загальне дресирування мисливських собак 4. Спеціальне дресирування (нагонка, натаска, притравка) 5. Полювання з лайкою			
13	Тема 13. <i>Спортивне собаківництво</i> 1. Класифікація кінологічних видів спорту 2. Аджиліті (класифікація снарядів, відбір собак, техніка підготовки)			

3. Поняття про вейтпуллінг 4. Етапи проведення змагань з флайболу (фрісбі) 5. Поняття про фрістайл з собакою 6. Їзда на собачих упряжках, скіджоринг, байкджоринг та канікрос			
Усього по 2 модулю			
Разом	60	26	50

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У процесі засвоєння знань з освітнього компоненту «Дресура собак та спеціальне собаківництво» здобувач повинен уміти готувати реферати. Участь у зазначеній формі самостійної роботи закладає у здобувачів в вищій освіти первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферат – це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет, (об'єкт). характер і мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 15-20 друкованих аркушів формату А4. Виконана реферативні робота повинна продемонструвати наявність навичок у здобувача щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково-методичних публікацій. В яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге навчальна література, по-третє, методично-довідкова література з конярства. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження. Список використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

***Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань
для самостійної роботи здобувачів вищої освіти***

1. Специфіка дресури собак різних порід. Відмінності та загальні методи
2. Фізіологічні аспекти методики та техніки дресури собак
3. Інноваційні методи дресури собак. Переваги і недоліки традиційних методів
4. Взаємовідносини дресирувальника і собаки. Критерії підбору собак різних типів ВНД до дресирувальників з різним темпераментом. Вимоги до кінологів, які працюють зі службовими собаками
5. Методика безконтактної дресури.
6. Методи визначення типу ВНД собаки та підбір індивідуальних методів дресирування до них
7. Класифікація та характеристика нервових розладів у собак. Причини їх виникнення та методи усунення.
8. Соціальна депривація, її причини і наслідки.
9. Тиск в захисній службі.
10. Моніторинг здібностей до навчання собак в розрізі порід
11. Критерії відбору службових собак до певних видів служб
12. Етапи адаптації собаки-провідника та сліпої людини
13. Дог-фрізбі, дог-пулер, дог-дартбі та флайбол. Історія створення, правила, відбір собак та вимоги до них.
14. Вейтпуллінг, спрингпол, док-дайвінг, пітч-енд-гоу, курсінг. Історія створення, правила, відбір собак та вимоги до них.
15. Специфіка відбору собак для каністерапії. Практика застосування каністерапії в Україні.
16. Тактика привчання собак до пошуку людських решток
17. Тактика привчання собак до пошуку тютюнових виробів
18. Особливості навчання та роботи собак прикордонної служби
19. Тактика підготовки собак рудо- та газопошукових служб
20. Класифікація вівчарок та пастуших собак. Правила тестування їх робочих якостей
21. Історія створення та суть дисципліни Обідієнс.
22. Техніка підготовки собак за дисципліною Обідієнс. Правила проведення змагань та присвоєння титулів.
23. Спеціальна підготовка інспекторів-кінологів Державної фіскальної служби
24. "Гибридологічна" одорологія
25. Роль собак у Першій та Другій світовій війні
26. "Штурмовий собака": відбір, підготовка, тестування.
27. Шутцхунд: теорія і методи дресирування. Правила проведення змагань з шутцхунду та присвоєння титулів
28. Основи селекції та підготовка собак до пошуку наркотичних речовин
29. Мета і завдання багатоцільової програми використання собак командування спеціальної війни на море (Naval Special Warfare — NSW).

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення практичних занять. Передбачається участь здобувачів у теоретичних конференціях, виступах з доповідями. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

- проведення оглядових та проблемних лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам вищої освіти придбати теоретичні знання з проблем дресирування та використання собак;

- участі в лабораторних заняттях. Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування теоретичних знань та передбачає рішення задач, пов'язаних з питаннями соціалізації, виховання, загального та спеціального дресирування собак, техніки безпеки при роботі з собаками, організації групових та індивідуальних занять, індивідуальний підхід до кожної тварини, техніку та методику дресирування до певного виду служби.

Під час консультацій здобувачі вищої освіти отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітнього компоненту.

Індивідуальне науково-дослідне завдання має на меті узагальнення, поглиблення та закріплення знань, які здобувачі вищої освіти одержують у процесі навчання, а також є формою реалізації їх творчих можливостей

Вивчення курсу передбачає самостійне опрацювання здобувачами комплексу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань, інформаційних ресурсів.

Під час проведення лекційних і лабораторно-практичних занять з освітнього компонента *«Дресура собак та спеціальне собаківництво»* застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання.

Найбільш часто на лекціях використовується пояснювально-інформативний метод з елементами проблемного підходу. Лекційний курс ведеться з використання мультимедійної техніки, що дозволяє демонструвати основні таблиці, фотографії, схеми, що розкривають зміст конкретної теми.

Проведення лабораторно-практичних занять передбачає практичне підтвердження окремих теоретичних положень даного освітнього компонента, набуття практичних умінь та використання всієї системи прийомів, які дозволяють розвивати творче мислення здобувачів, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, формулювати чітку логіку мислення – це дискусії щодо запропонованих для обговорення питань, що виходять за межі лекційного матеріалу, надання пріоритету питанням, які відведені для самостійного вивчення.

При проведенні лабораторно-практичних занять з освітнього компонента *«Дресура собак та спеціальне собаківництво»* застосовують словесні (бесіда, пояснення, розповідь, дискусія), інноваційні (мозковий

штурм, робота в групах, метод презентації), наочні (ілюстрація, демонстрація).

Відповідність програмних результатів та методів навчання зазначено у табл. 1.

Таблиця 1

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.	аналіз, синтез, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія, метод презентації, розрахункові завдання, мозковий штурм
ПРН 5. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.	аналіз, синтез, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія, метод презентації, розрахункові завдання, мозковий штурм
ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки	аналіз, синтез, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія, метод презентації, розрахункові завдання, мозковий штурм
ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.	аналіз, синтез, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія, метод презентації, розрахункові завдання, мозковий штурм, гейміфікація
ПРН 13. Організовувати та координувати заходи з підготовки собак до службового використання	аналіз, синтез, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія, метод презентації, розрахункові завдання, мозковий штурм
ПРН 14. Організовувати та управляти діяльністю кінологічних підрозділів державних та приватних структур з урахуванням особливостей використання робочих якостей собак.	аналіз, синтез, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія, метод презентації, розрахункові завдання, мозковий штурм

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Дресура собак та спеціальне собаківництво» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг. від 30 квітня 2025 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компонента (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Змістовний модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою суспільно-гуманітарних наук.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена **накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти.**

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Кількість балів, що може отримати здобувач вищої освіти за змістовий модуль, може бути різною і встановлюватися для кожного змістового модуля (в залежності від значимості змістового модуля) з урахуванням того, що підсумкова оцінка не може перевищувати 90 балів. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за

національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за змістовні модулі (БЗМ)										Сума
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)						Бал за відвідування (всього 0-5)		Бал заохочувальний (всього - 5)		
Змістовний модуль 1						0-5	0-5	100		
Поточний контроль – 45										
T1	T2	T3	T4	T5	T6					
7	7	7	8	8	8					
Модульний контроль – 45										
Змістовний модуль 2										
Поточний контроль -45										
T1	T2	T3	T4	T5	T6					T7
7	6	7	6	6	6					7
Модульний контроль - 45										
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2) : 2										

* T1,T2,T3.....- теми занять

Відповідно до «Положення про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг. від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Перелік лабораторного обладнання:

1. Дресирувальний майданчик
2. Бокси для утримання собак
3. Дресирувальний рукав
4. Дресирувальний костюм
5. Спеціальні снаряди для навчання собак
6. Мультимедійний проектор та екран

Методичні рекомендації

1. Курс лекцій з освітнього компонента «Дресура собак та спеціальне собаківництво» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності Н2 «Тваринництво». *Укладач:* к. с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва та переробки продукції тваринництва Світлана Косенко. Одеса: ОДАУ, 2025. 110 с.

2. Методичні рекомендації для лабораторно-практичних занять та самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності Н2 «Тваринництво» з освітнього компонента «Дресура собак та спеціальне собаківництво». *Укладач:* к. с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва та переробки продукції тваринництва Світлана Косенко. Одеса: ОДАУ, 2025. 92 с.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Гайдук С. В. Основи дресирування, гігієни та годівлі службових собак. Київ: 2017. 176 с.
2. Виноград О.В. Основи службової кінології: навч. посіб. Хмельницький: Меркьюріті-Поділля, 2011. 192 с.
3. Дресирування собак: навч. посіб. [М.І. Гиль та ін.] Одеса: ОДАУ, 2011. 320 с.
4. Основи кінології: навчальний посібник/ В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук, С. А. Антоненко та ін. Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2019. 126 с.
5. Поліщук Ф. І., Трофіменко А.Л. Кінологія: навч. посіб. Київ: Перун, 2007. 1005 с.

Допоміжна:

1. Браташ І.І., Гомзар В.Ю. Денисенко В.В. Методичні рекомендації щодо підготовки кінологічних розрахунків та утримання службових собак у кінологічних підрозділах МНС УКРАЇНИ. Ромни, 2007. 41 с.
2. Висоцький В.Б. Загальний курс дресирування собак різних порід. АСТ, Донецьк: Сталкер, 2006. 61 с.
3. Інструкція по відбору, дресируванню спеціальних собак з пошуку вибухівки та вогнепальної зброї / Затверджена Міністерством Внутрішніх Справ України 22.05. 1999 р. - К., 2000. - 45 с
4. Каплунов В.В. Тактика використання службових собак на ділянці військ Південно-Східного напрямку. Харків: УВ ПСН ПВ України, 1998. 93 с.
5. Кириченко О.А. Загальна і спеціальна класифікація слідів запаху: Вісник ОІВС. Одеса: НДРВВ ОІВС, 2000. № 2. С. 11-14.
6. Кобзар С.І. Сліди запаху. Криміналістична трасологія: навч. посіб. Луганськ: РВВЛІ ВС МВС України, 1999. 127 с.
7. Косенко С.Ю., Кірова Л.П. Вплив статево-вікового аспекту на робочі якості собак розшукової служби в умовах КЦ УМВС України в Одеській області // *Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць* /Одеський ДАУ. Одеса: ОДАУ, 2019. вип. 87-2. С. 65-69.
8. Косенко С.Ю., Решетніченко О.П., Найдіч О.В. Вплив деяких факторів навколишнього середовища на робочі якості розшукових собак // Тези доповідей І Міжнародної науково-практичної конференції НПП та молодих науковців «Актуальні аспекти розвитку науки і освіти», м. Одеса, 13-14 квітня 2021 р. Одеса, 2021. С. 139-141.
9. Косенко С.Ю., Решетніченко О.П., Ніколенко І.В. Ефективність застосування каністерапії для лікування психічних та психологічних розладів у людей (тези) // *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Технічні науки: збірник,*

Харків : ХНТУСГ, 2021. Вип. 211 Інноваційне, технічне та технологічне забезпечення галузі тваринництва. С. 95-97.

10. Косенко С.Ю., Найдіч О.В. Використання службових собак у підрозділах державної митної служби України в Одеській області: матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників та молодих науковців *"Актуальні аспекти розвитку науки і освіти"*. Одеса, 2022. С. 241-244.

11. Косенко С.Ю. Особливості використання службових собак в умовах воєнного часу: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф. *"Сучасна кінологія: стан, проблеми, перспективи"*. Харків, ДБТУ, 2023. С. 26-30.

12. Косенко С.Ю., Ніколенко І.В. Здобуття кінологічної служби Національної гвардії України в рамках міжнародної співпраці з благодійною організацією Firefighter aid Ukraine та канадською компанією Alberta K9: зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. *"Актуальні проблеми тваринництва та інноваційні шляхи їх вирішення в сучасних умовах"*. Харків, 2025. С. 192-194.

13. Методичний посібник для навчання фахівців-кінологів і підготовки службових собак на пошук вибухових речовин, зброї й боєприпасів. Затверджена Міністерством Внутрішніх Справ України 17.02.1996 р. - К., 1997. - 14 с.

14. Мордюшенко С. М. Специфіка та психологічні особливості діяльності кінологічної служби. *Вісник Національного університету оборони України: зб. наук. праць*. 2013. Вип. 1 (32). С. 245–252.

15. Павлюк Н. В., Степаненко В. М. Кінологія: утримання та годівля собак: навчальний посібник / під ред. В. А. Бурлаки. Житомир: Волинь, 2004. 412 с.

16. Пастушенко А., Косенко С.Ю. Технологія підготовки собак за курсом обідієнс в умовах кінологічного клубу "ЦЕРБЕР" м. Харкова: матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф. НПП та молодих науковців *"Біоінтенсивні та SMART-технології у тваринництві"*. Одеса, 2023. С. 69-71.

17. Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01.11.2016 № 1145. *Офіційний вісник України*. 2017. № 4. Ст. 158.

18. Рассолова М., Косенко С.Ю. Методи підготовки службових собак-детекторів до пошуку вибухових речовин та зброї собак // Тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції НПП та молодих науковців *«Актуальні аспекти розвитку науки і освіти»*, м. Одеса, 13-14 квітня 2021 р. Одеса, 2021. С. 156-158.

19. Романишина Л. М. Становлення і розвиток кінологічної служби в Україні. *Молодий учений*. 2016. № 3. С. 292.

20. Сусол Р.Л., Косенко С.Ю., Куїмжі М.І., Найдич О.В., Була Л.В. Ефективність застосування клікер-дресування для підготовки собак за курсами слухняності // *Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць /Одеський ДАУ*. Одеса: ОДАУ, 2021. вип. 87-2. С. 76-79.

21. Schmidt M., Koch W., Poradnik podstawowego szkolenia psów. Warszawa, Wydawnictwo Delta WZ, 2000. 198 str.

22. Katarzyna Fiszdon Test psychiczne i ich skuteczność. *Szkolenie i użytkowanie psów*: Trzecie Warsztaty Kynologiczne (Szczecin, 6–7 października 2017). Szczecin, 2017. Strona 24–28.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Кінологічна спілка України. Офіційний сайт. <http://uku.com.ua/>
2. Спілка практикуючих дресирувальників. spd-ksu.at.ua
3. 11 секретів дресирування собак. <https://ukr.media/animals/387277/>
4. Методи і принципи дресирування собак. <https://blog.optimeal.eu/iak-dresiruvati-sobaku>
5. Школа охоронних собак "Альфа". Виховання цуценят. <http://alfadog.com.ua/2011-06-16-formirovanie-ohr-sobaki/>
6. Banderdog - канал про виховання та дресирування собак. <https://www.youtube.com/@banderdog>
7. Курс ВН - собака-компаньон. <http://kurskdressclub.forum2x2.ru/t30-topic>
8. Керівництво FCI для Міжнародних випробувань користувальних та розшукових собак. http://hmao-rslno.ucoz.ru/rules2012-ver_4.pdf
9. Кінологічний спорт. Правила та нормативи. <http://dogsport.od.ua/index.php/deyatelnost/programmy-i-normativy>
10. Правила проведення змагань із Загального курсу дресирування http://uku.com.ua/sport_work/pravila/okd_ispytaniya.html
11. Правила проведення змагань із захисно-караульної служби http://uku.com.ua/sport_work/pravila/zks_ispytaniya.html
12. Положення про проведення змагань з аджиліті http://uku.com.ua/sport_work/polozeniya/kc.html
13. Виховне дресирування цуценяти. <http://dogschool.ru/node/59>
14. My animals. <http://myanimals.org.ua/Breed.aspx?id=1&b=190>
15. Інформація про заходи КСУ. <http://www.uku.com.ua/>
16. FCI. Офіційний сайт. <http://www.fci.be>
17. Історія і складові кінологічної структури в Україні. www.cynology.su/cynology/history/ukraine/
18. УСМР України. Офіційний сайт. www.uoor.com.ua
19. Правила проведення змагань з обідієнс. http://uku.com.ua/pravila_sport/program_prs.html
20. Закон України про утримання тварин в умовах міста. zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1213-14
21. Закон України про створення кінологічної служби. zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16
23. Спілка практикуючих дресирувальників КСУ (офіційний сайт) spd-ksu.at.ua/